

"אני נלחמת ומתבזה וסובלת על מנת להקפיד על הטבילה במקווה שאינו נגיש. זו בגידה בכבוד הבריות שלי"

מתוך אלף מקוואות בישראל רק 55 מונגשים לבעלי מוגבלויות. 100 אחוזים מתוך בתי הכנסת שנבדקו אינם מונגשים באופן מלא. קשה להאמין - אבל בישראל של שנת 2022, שירותי הדת עדיין אינם פתוחים בפני כולם. אתם לא רואים סביבכם אנשים בעלי מוגבלויות? כנראה הם פשוט לא יכולים להגיע // בתאל קולמן

"ביישוב שבו אני גרה מקווה הנשים אינו נגיש. הטבילה בו עבודי כרוכה בזחילה על הרצפה. אני יוצאת משם הבולה, מטונפת, עם שריונות בכל הגוף. למחרת כבר מופיעים סימנים בחוליים בגופי, תתפלאו - אבל גם בזחילה אפשר להחליק. אני טובלת בסיוע של הבלנית - לא מראה משובב נפש במיוחד. זו חוויה משפילה ונוראית. אני יוצאת משם עם כאבי תופת. רומנטיקה, מיותר לציין, אין בסיטואציה הזאת."

למילים האלו של שרון אבני (37), אופטומטריסטית במקצועה ואם לשלושה מתקוע, אי אפשר להישאר אדישים. הן היו אמורות להרעיד את קירות משכן הכנסת שבו נערך הדיון בנושא הנגשת שירותי דת, ולטלטל כל גוף במדינת ישראל שאמור לשמור על כבודם של האזרחים.

"העובדה שאני נלחמת ומתבזה וסובלת על מנת להקפיד על הטבילה במקווה שאינו נגיש זו בגידה בכבוד הבריות שלי, לא פחות", פנתה אבני ליושבים בדיון המשותף של ועדת המשנה לעניין שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות וועדת המשנה לנגישות עירונית, שהתקיים בתחילת החודש. "במצב כזה כשהמקום אינו נגיש, נשללת ממני זכות אורח בסיסית. כשם שראתה המדינה חובה בבניית מקוואות, כך היא צריכה לממש את חובתה המוסרית להנגיש מקוואות. קיומו של מבנה דת בכלל או מקווה טהרה בפרט, שאינו נגיש - הלכה למעשה מבטא אפליה איזמה על רקע של מוגבלות פיזית."

הנתונים מקוממים. למרות שהחוק לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות קיים בספר החוקים הישראלי כבר משנת '98, והוא מחייב את כל מוסדות הדת בהנגשה מלאה ורציפה - קיים פער עצום בין החובה למציאות בשטח. על פי ההערכות, 90 אחוז מאתרי הדת והמורשת, קברי צדיקים, מקוואות ובתי כנסת - אינם נגישים. 100 אחוז מבתי הכנסת שנבדקו אינם נגישים באופן מלא, וכך גם המצב ב-90 אחוז מהמקוואות. "אלו נתונים בלתי נתפסים ואפילו מכעיסים", אמר ח"כ יוראי להבי-הרצנו מיש עתיד, שהוביל את הדיון, "זאת זה אני אומר כאדם שמקפיד לקיים אורח חיים חילוני."

אין יותר כבוד

אבני החממה לוועדה על ידי שי גליק, מנכ"ל ארגון "בצלמו", שהפך בשנים האחרונות לאקטיביסט בנושא הנגשת שירותי דת. הכול התחיל מעיסוקו האינטנסיבי

בנושא הנגשת אתר מערת המכפלה, שמושך אליו כמיליון מבקרים מדי שנה. בשנתיים האחרונות הוא הוציא כאלפיים מכתבים בנושא ושלה אותם לכל מי שיש לו יד ורגל בסוגיה. לאחרונה אכן החלו עבודות ההנגשה באתר, אך הן מתנהלות בעצלתיים בגלל המורכבות המדינית-פוליטית במקום. המאבק הזה פקח לגליק את העיניים.

"פתאום התחלתי לקבל פניות מאנשים - 'תעזוב את מערת המכפלה, המקווה שלי לא נגיש', 'בית הכנסת שלי לא נגיש'. אנחנו אפילו לא חולמים להגיע למערת המכפלה. התחלתי להבין שיש לקונה מטורפת בנושא, בשעה שכל מוסד במדינה נגיש - משרדי ממשלה, בתי מרקחות, מוסדות תרבות וכן הלאה - רק אנתנו נשארו מאחור, עם בתי כנסת ומקוואות שאמורים לשמש את כלל האוכלוסייה ביומיום, והם לא נגישים."

"בציבור הדתי לא מספיק מבינים את הצורך של הנגישות, וגם בממסד הרבני-הלכתי אין מספיק הבנה ורגישות לנושא הזה", מוסיף גליק, "בתי כנסת, מקוואות ומקומות קדושים אינם נגישים. עולם הדת לא מונגש! האזורים והתומים של הנגישות זהו חוק יסודי כבוד האדם וחירותו - אבל כשאני עוסק בהנגשה של עולם הדת - אני מתפלץ, נו, כאמת, אני צריך לצטט לך את אהרן ברק בשביל שבית כנסת יהיה מונגש?"

גליק מתכוון לבג"ץ שחר בוצר. בשנת 1996 בעקבות עתירה שהוגשה לבג"ץ על ידי שחר בוצר, נער עם ניוון שרירים, פסק בית המשפט לטובת בוצר וקבע לראשונה כי לאנשים עם מוגבלות יש זכות יסוד להשתתפות מלאה בחברה. "לא חסר מבקש העותר, אלא על הגשמת זכותו הוא עומד... הבטחת שוויון ההזדמנויות לנכה עולה כסף. חברה האמונה על ברכי כבוד האדם, החירות והשוויון מוכנה לשלם את המחיר הנדרש". בהתאם לכך נקבע בפסק הדין כי על המוסדות הציבוריים מוטלת החובה להנגיש את שירותיהם.

שנתיים מאוחר יותר חוקק חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998. בין העקרונות המרכזיים של החוק קיימת החובה להנגיש כל מקום הפתוח לציבור או שירות הניתן לציבור וכן להנגיש את התחבורה הציבורית. בנוסף, הוחלט על הקמת נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, כיחידה במשרד המשפטים.

אברמי טורם, לשעבר נציב שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, מאשר שהנושא של הנגשת מבני דת "מונח מאחור". הוא מסביר שבדיוק מהסיבה הזו היה לו חשוב לפעול בתחום הזה בשנים האחרונות. "יש אוכלוסיות שלמות שמודרות, ואני מתכוון כמוכן לא רק לאוכלוסייה היהודית, אלא גם לחלקים רבים מהאוכלוסייה הנוצרית והמוסלמית."

טורם תולה את ההזנחה והפער הקיים בין הנגשת מבני ציבור כלליים להנגשת מבני דת באופייה של

האוכלוסייה. "זו אוכלוסייה שקטה. מדובר שאנשים ששנים ביקרו בבית הכנסת שלהם או במקווה השכונתי, היו חלק מהקהילה ולא נעים להם 'לבוא בדרישות' ובטענות לחברי הקהילה שלהם. זה אירוע שברוך בחור נעימות. הם מוצאים את עצמם באישהו דיסוננס מול חברי הקהילה שלהם, כשבית הכנסת, לצורך העניין, הוא לב ההתרחשות הקהילתית והם מודרים ממנו. הרבה פעמים הם לא מתלוננים, ולכן מישוה צריך לשמש להם פה".

עולם חדש טוב

במדינת ישראל חיים יותר ממיליון חצי אנשים עם מוגבלות. מדובר ב־17 אחוז מכלל האוכלוסייה. שמונה אחוזים מהאוכלוסייה הבוגרת הם אנשים עם מוגבלות חמורה ר־13 אחוז הם אנשים עם מוגבלות מתונה. בנוסף חיים במדינת ישראל כמיליון קשישים שרבים מהם חיים עם מוגבלויות אף הם, כך שכ־30 אחוז מאוכלוסיית ישראל זקוקה לנגישות. כך על פי עמדות נגישות לישראל.

"מדובר בנתונים שאי אפשר להקל בהם ראש", אומרת אבני, "על פי חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, העדירות, המועצות האזוריות והמועצות הדתיות מחויבות לפעול לטובת הנגשת מבני הציבור, וליוזם ולקדם את הנושא, בין השאר כמבני תרבות וספורט, מוסדות חינוך ומבני דת וכן במרחב הציבורי – במדרכות ובשבילים. נדרשת יוזמה של ממש והבנה עמוקה שהנגשה היא הכרחית לא רק על פי לשון החוק, אלא גם לפי אמות מוסר בסיסיות בין אדם לחברו".

ההחלטה של אבני להיחשף באותו דיון בוועדה כמו בריאיון הזה, לא הייתה קלה עברה. היא קנאית לפרטיותה, לא ששה להצטלם, ובטח שלא להפוך נושא כל כך אינטימי כמו טבילה נחלת הכלל. עם זאת היא הבינה את הנחיצות במתן פנים, שם וקול לאותה תופעה כללית המסתכמת בשלוש מילים כלליות – "הנגשת שירותי דת".

"שיח על הנגשה לא יכול להתקיים באופן אידיאלי ויעיל ללא מבקשי ההנגשה, בלי לשמוע איך בפועל מתנהל אדם בעל מוגבלות בסביבה שאיננה נגישה", היא מסבירה, "זה מצריך חשיפה מסוימת שיש לה מחיר והיא לא תמיד פשוטה, אבל זו הדרך היחידה לעורר את המודעות ולהביא את נציגי הציבור במשרדי הממשלה ובכלל, לכדי הבנה שיש לפעול לשם כך.

"עולם שוויוני הוא עולם נגיש ומשלב. אם אנחנו כחברה מבקשים לטפח דור בעל ערכים ודרך ארץ, אנחנו נדרשים קודם לשמש דוגמה עבורו. הילדים שלנו יוכלו ללמוד אמפתיה, חמלה, סובלנות וקבלת האחר אך ורק אם הם יכירו את האחר הזה. אם אתם לא רואים סביבכם אנשים בעלי מוגבלויות, סביר שהסביבה שלכם פשוט לא נגישה. אנחנו פה. חיים וקיימים, אך נאלצים להדיר עצמנו ממקומות שאינם נגישים. אנחנו לא מבקשים רחמים, אלא רק שמירה על כבוד הבריות על ידי שוויון זכויות מלא לאנשים עם מוגבלות. כשאני שרה לתינוקת שלי 'עולם חדש טובו אני אתן לך' – אני מתכוונת לכל מילה ומשתדלת לפעול במטרה להגיע לשם".

בעקבות השתתפותה של אבני בוועדה, הנהגת היישוב תקוע קיבלה החלטה להאיץ את הנגשת המקווה באופן מלא במהלך השנה הקרובה.

עקיבא ויינר, העומד בראש המרכז לטהרת המשפחה, ארגון הקיים כבר 80 שנה ושם לו למטרה להנגיש את נושא טהרת המשפחה לכל אישה בישראל, מסביר: "כל מה שקשור למקוואות הוא בחסר משמעותי מקום המדינה ועד היום. מקוואות הנשים הם החצר האחורית של מדינת ישראל, זה נושא שנמצא בסוף שרשרת המזון, לא באמת מעניין מישהו, ולכן ההתערבות שלנו

שרון אבני: "עולם שוויוני הוא עולם נגיש ומשלב. אם אנחנו כחברה מבקשים לטפח דור בעל ערכים ודרך ארץ, אנחנו נדרשים קודם לשמש דוגמה עבורו. הילדים שלנו יוכלו ללמוד אמפתיה, חמלה, סובלנות וקבלת האחר אך ורק אם הם יכירו את האחר הזה"

צילום: אורן נעץ - מילאק 90

נדרשת כמעט בכל מקום. תקציב של מקווה חדש עומד על סדר גודל של כמיליון שקלים כולל מע"מ, בשעה שהעלות היא לפחות עוד 700*800 אלף שקל נוספים. הסכום שאושר בתקציב 2022 לשיפוץ מקוואות עומד על 137 אלף שקל למקווה, כאשר שיפוץ עולה כ־600 אלף שקלים.

"עיריות ורשויות מקומיות שצריכות להכניס יד לכיס, לא מראות צורך ורצון לכסות את הפערים של בנייה או שיפוץ מקווה ומגלגלות חזרה את הנושא לממשלה, למשרד לשירותי דת. לחלל הזה נכנס נושא טהרת המשפחה. לעמותה יש חברת בנייה שמבצעת בפועל את בניית המקוואות והיא מממנת את הפער באמצעות תרומות.

"כל זה היה הריקע לנושא הנגשת המקוואות. כיום רק 55 מקוואות מונגשים מתוך אלף. במועצה האזורית שומרון אין כרגע אפילו מקווה אחד מונגש. אבל צריך להבין שגם המונגש זה סוג של בלוף. מחייבים לבנות מקווה מונגש, או המבנה עומד בתנאי נגישות – הנגשת כניסה לחניה, גישה בלי מדרגות למקווה ויש חדר שמותאם לנכות. אבל אין תקצוב למתקן שולקח את הנכות מהחדר לבור הטבילה, ומעלון שמוריד לבור הטבילה, ככה שבפועל כשתגיע אישה שאין לה יכולת פיזית להגיע מחדר ההכנות לבור הטבילה, היא לא תוכל לטבול. בשנים האחרונות יש הבנה משמעותית לצורך להנגיש מבני ציבור לנכים. חשבנו שההבנה הזו תחלחל גם לנושא המקוואות ושיהיה תקציב ייעודי לנושא, אבל זה לא המצב".

במדרון התלול

גם רבורה, שמתניידת בכיסא גלגלים, מעירה שבמקרים מסוימים גם ההנגשה לא מספיקה. "בירושלים יש מקווה מונגש ברחוב שלומציון המלכה, זה רחוב עם מדרון מאוד תלול. בפנים יש רק שני מקומות ויש עומס גדול מאוד, ולכן חייבים לקבוע תור, אחרת אישה יכולה לחכות שעתיים בחוץ, ולכן אני מחפשת חלופות, משהו שיהיה פחות מסוכך.

"לרוב המקוואות שאני מכירה, בכלל אין אוטובוסים שמגיעים אליהם", היא אומרת וחושפת בפניי בעיה נוספת. הרצון "להסתיר" את המקווה מחמת הצניעות, הופך לקושי ואתגר גדול עבור נכות. "לפני שעברתי לכיסא ממונע זו הייתה בעיה עוד יותר גדולה בשבילי. עכשיו אני לא מתלוננת כי אני יותר עצמאית".

"במקוואות החדשים התקינו בכניסה מתקן עגול עם מוטות כדי לייעל את השירות אבל אני לא יכולה לעבור בו. אז הבלניות צריכות לבוא ולהכניס אותי מכניסה אחרת וכל הנשים תקועות עד שאני עושה את כל הבלגן שלי. לכל מקום שאני מגיעה, אני מתקשרת קודם לבור שמונגש. אומרים לי 'נגיש נגיש'נגיש'. ואו אני מגיעה ומגלה שיש מדרגה אחת. נגיש זה לא. נראה ששוכחים בארץ שנגיש זה רמפה. יש לי בעיה בסחוס, וכל עלייה או ירידה במדרגות מכאיבה ומזיקה לי. ולבסוף אחרי שהתכוננתי בחדר אני צריכה לחכות בתור עם הפעמון, אין לי קדימות על פני אחרות".

היית מצפה שתזויה קדימות?

"אני מצפה ולא מצפה. בסוף, אני לא לוקחת שום דבר קשה. אם אני אעצור בקושי, אני לא אצליח לצאת מהבית אפילו. אני לא יכולה לעצור בקושי. אותו דבר במקווה. אם כל הזמן אתעסק בדברים הקטנים האלו, אני לא אגיע לשום מקום. אם המקווה הזה לא נוח, אז בעלי בא, מחכה עם הילד, מתממבנים. אפילו שזו חוויה קשוחה – אני לא לוקחת את זה קשה, כהחלטה".

מה צריך להשתנות כדי שהחוויה שלך תהיה יותר טובה?

"הנגישות חייבת להשתנות. אפילו האמבטיות לא מונגשות. צריך לטפס כדי להיכנס. יש מכשיר מאוד פשוט שיכול היה להקל. אותו דבר לגבי הרמפה. לא מסוכך להתקין רמפה. רק דרוש מודעות – ולצדדי הרב היא לא קיימת. לפעמים מדובר בדברים קטנים שיכולים להיות מאוד משמעותיים ולהקל את החיים".

"טבילה זה דבר רגיש מאוד עבור נשים רבות", אומרת מ', בעלת מאה אחוזי נכות המתניידת בכיסא גלגלים, "ולנשים כמוני זה דבר עוד יותר מלחיץ. המעלון יעבור או לא? הבלנית תהיה נחמדה או לא? קרו מקרים שהגעתי למקום מסוים ופתאום המעלון לא עבד. זו לא סיטואציה נעימה. יש חשיבות מאוד גדולה להנגשה ויש חשיבות עצומה שהעבודה תעשה בידי אנשי מקצוע.

"אני לא יודעת כמה נשים במצבי טובלות או לא, אבל המצווה הזו דורשת הרבה מאמצים וכוחות נפש, גם של בן הווג. לפני שהמקווה במקום מגוריי הונגש, נאלצתי לטבול במקוואות לא מונגשים. הוא תמיד בא איתי למקומות אחרים שהיו במרחק נסיעה. נדרשים הרבה מאמצים לקיים את המצווה הזו. אצלנו זה לא נתון לשאלה, אבל אני מניחה שיש נשים שמוותרות על הטבילה כי האתגר גדול מדי, ואני בטוחה שאם הייתה יותר מודעות לנושא, והיו יותר מקומות מונגשים, יותר נשים היו טובלות. בסוף, אנחנו מבקשות את הכבוד המינימלי לאדם".

פעילים בנושא הנגשת מקוואות חוזרים על הצורך לשנות את התקינה. כיום החוק קובע כי יש להנגיש מקווה אחד על כל מאה אלף איש (כך בירושלים אמורים להיות המישה מקוואות, כיום יש שלושה). או לכל הפחות שיהיה מקווה מונגש אחד

דבורה: "לכל מקום שאני מגיעה, אני מתקשרת קודם לבור שמונגש. אומרים לי 'נגיש נגיש נגיש'. ואז אני מגיעה ומגלה שיש מדרגה אחת. נגיש זה לא. נראה ששוכחים בארץ שנגיש זה רמפה. יש לי בעיה בסחוס וכל עלייה או ירידה במדרגות מכאיבה ומזיקה לי"

בעיר, אבל בגלל הניואנסים המיוחדים לטבילה – אין בזה די. מה תעשה אישה שצריכה לטבול בשבת המקווה המונגש הקרוב למקום מגוריה במרחק חצי שעת נסיעה? או מה תעשה אישה שגרה באחד היישובים הקטנים שבהם אין שירותי מוגינת הסעות בשעות הלילה? אף על פי שהנושא צף מפעם לפעם בתקשורת בעשור האחרון – אין כל שינוי בתחום.

חומה בצורה

אבל טבילה במקוואות אינה הבעיה היחידה עבור בעלי מוגבלויות שומרי הדת והמסורת. גם בבתי הכנסת המצב כבי רע. במשך 17 שנה התחנן אביו של אברהם רואש שינגישו את בית הכנסת שהיה ממייסדיו למען בנו שמתמודד עם שיתוק מוחין ומתנייד בכיסא גלגלים, אך פניותיו נתקלו בחומה בצורה. בשנת 2008 לקח רואש הבן את המושכות מאביו. יריית הפתיחה של המאבק האישי שלו הייתה מחאה בסמיכות לבית הכנסת, כשהוא מצויד בתמרוד "אין כניסה" שעליו הצמיד סימן של נכים שבו נכתב "לבית כנסת זה אין כניסה לנכים".

לאחר שגם המחאה והבקשות שלו לא עזרו, החליט רואש לתבוע את שני בתי הכנסת הסמוכים לביתו. "בעקבות הפנייה לבית המשפט, אנשי בית הכנסת שבו התפללו בני המשפחה שלי הקשו עוד יותר את ליבם, ובית הכנסת השני הנגיש את עצמו בדרכי שלום. ברגע שהגשתי את התביעה הם הגישו בקשה למשוך את התביעה והתחייבו שנגישו את בית הכנסת, וברגע שהתביעה הגיעה לסיומה גם בית הכנסת הראשון חייב להנגיש את עצמו". המאבק הזה גם גרם לרואש להבין מה ייעודו, וכיום הוא אכן עורך דין מוסמך ומגשר.

"הסיפור הגדול ביותר הוא לאו רווקא התהליך של ההנגשה, אלא מה שקרה לאחד מכן", הוא מספר, "כשהגעתי לבית הכנסת שהנגיש את עצמו בדרכי שלום, קיבלו אותי בסבר פנים יפות ואף העלו אותי לתורה, וכשהגעתי לבית הכנסת השני קבלת הפנים הייתה הפוכה. ברגע שנכנסתי לבית הכנסת עצרו את

כשטיש והילולה נפגשים טישי וז'בוטינסקי!

ערב לחכמי וחכמות ישראל ממזרח וממערב
ביום פטירת משה רבנו

עם יגל הרוש, דניאל זמיר והרכב נגנים

פיזטים מהמזרח וניגונים חסידיים

בהשתתפות:

פרופ' ירון הראל | ד"ר זאב קיצים | ד"ר חכם חזי כהן | ד"ר ביטי רואי |
עינת קפאח | אלי ברקת
בהנחיית שרה ב"ק

יום חמישי

ז' באדר 10.3 בשעה 20:30

במרכז יהדות צפון אפריקה

רח' הסערבים 13, ירושלים. סמטה מרח' אגרון

עלות מסובסדת כולל כיבוד קל: 30 ש"ח

הרשמה דרך אתר טיקצ'אק | לקבוצות וביירוים: 052-2677177

כל ישראל חברים

יום ז' באדר
הלילת חכמים בשיתוף

צילום: נעם ריבין מנטון - מילאש 90

קהילה לא לנכים.
בית כנסת בירושלים,
אילוסטרציה

התפילה ואמרו שלא ממשכים עד שאצא. אני מצדי אמרתי שהגעתי לבית השם, לא לסלון של אף אחד ומי שלא נוח לו מוזמן לצאת. זה יצר הרבה בלגן. חלק מהמתפללים אכן יצאו וחלק נשארו יחד איתי. נוצרו שני מחנות." "אני מצדי אמרתי שיש שני מחנות. זה סיפור קשה. "ידעתי מראש שאני נכנס לסיטואציה קשה ביותר. ספגתי גינויים והתייחסות משפילה מאוד, נכתבו עליי פשקווילים שבהם כינו אותי 'כופר', אבל אני מרגיש שהגעתי לחיים האלו כאדם דתי עם מוגבלות כדי לעודד את הסוגיות האלו במרחבים הדתיים. אני לחלוטין מרגיש את השליחות שיש ברבר הזה. ולפעמים כמו שאנחנו מכירים היטב מהמקורות, שליחות היא קשה".

אתה רואה שינוי בשנים האחרונות ביחס להנגשה של בתי כנסת והמודעות לנושא?

"אני לא מרגיש שינוי דרמטי. בימים אלה אחי הקים בית כנסת בנתניה, ואחד הרבנים שהוא שם עליהם דגש זה נושא הנגישות - גם הכמה נגישה וגם עזרת הנשים נגישה. הוא ממש חשב על הכול. הוא סיפר לי שבשבת האחרונה הגיעו שני נכים בכיסאות גלגלים וקיבלו עלייה. הם אמרו ששנים לא עלו לתורה ומבחינתם זה היה רגע מאוד מרגש. לא צריך לחכות עד שחם וחלילה יהיה נכה במשפחה כדי לפתח מודעות לנושא ההנגשה. נכון שהצרכים שלנו מיוחדים וברוך כלל הציבור הרחב לא שחף אליהם, אבל מי שהנושא חשוב לו ימצא את כל המידע והכלים שיש כדי להנגיש את בתי הכנסת".

אברהם רואש: "כשהגעתי לבית הכנסת שהגיש את עצמו בדרכי שלום, קיבלו אותי בסבר פנים יפות ואף העלו אותי לתורה, וכשהגעתי לבית הכנסת השני קבלת הפנים הייתה הפוכה. עצרו את התפילה ואמרו שלא מחשיכים עד שאצא. אני מצדי אמרתי שהגעתי לבית ה' לא לסלון של אף אחד"

צילום: ציריבת הצולח

בסקר ארצי של עמותת "נגישות ישראל" לרגל חגי תשרי שנערך בי"ד 2018 התגלה הנתון העגום ולפיו 100 אחוז מבתי הכנסת שנבדקו אינם נגישים באופן מלא ובהתאם לחקיקת הנגישות לאנשים עם מוגבלות, כ-43 אחוזים מבתי הכנסת שנבדקו אינם נגישים לחלוטין לאנשים עם מוגבלות, ו-57 אחוזים מבתי הכנסת נגישים באופן חלקי ביותר.

אולם בעוד נושא המקוואות נמצא תחת אחריות המשרד לשירותי דת, נושא בתי הכנסת, שמופעלים על פי רוב על ידי עמותות פרטיות, הוא מורכב ובעייתי יותר. "בשונה מהמקוואות שרבים מהם פועלים בחסות המועצות הדתיות, רובם הגדול של בתי הכנסת בישראל מופעלים על ידי ועדים ועמותות פרטיות, מסביב טורם, "בתאיטורן יש מחויבות. אני יכול להתלונן, פה, למי יפנה הנכה שזקוק להנגשה? יש כאן סיפור מורכב יותר".

"הפעילות שלנו התמקדה בשני מישורים: קודם כול קיימת בורות. חסר ידע מקצועי. אנשים לא יודעים מה צריך לעשות בתוך בית הכנסת שלהם, ולכן עשינו הרבה פעולות הסברה. חיפשתי מובילי דעה במגזר הדתי על כל גווניו והתחלנו להסביר כמה חשובה ההנגשה עבור הקהלים שלהם. הרמה השנייה זו ימת האכיפה. במקרה שמתלוננים דרכנו על מקום לא נגיש, אנחנו שולחים מפקח, הוא מוציא התרעה שבה נכתב תוך כמה זמן צריך לבצע את התיקון, אם ההתרעה לא עוזרת מוציאים צו נגישות. הבעיה שלא מדובר על עסק, אלא על חברי ועד מתנבכים שמוצאים את עצמם נתבעים - יש פה אירוע".

המצב לא טוב בהרבה כאשר נדרשים לסוגיות המקומות הקדושים. על פי מידע שאסף מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מתוך כלל המקומות הקדושים היהודיים שנמצאים בתוך השטח הדימוני של מדינת ישראל (לא כיו"ש) 12 מוגשים לאנשים עם מוגבלות, ואתר אחד נמצא בתהליך שיפוץ הכולל התאמות נגישות 93 אתרים אינם מוגשים לאנשים עם מוגבלות. לגבי 33 אתרים - חסר מידע.

למעט מספר קטן של אתרים, כגון הכותל המערבי ובתי כנסת עתיקים, הרוב הגדול של האתרים הקדושים הם קברים או ציוני קבר המיוחסים לדמויות במסורת היהודית. אתרים